DUŠE SEVŘENÁ ÚZKOSTÍ

Jan 12,12-19; 27-33

Nacházíme se v předvelikonočním období. Do něj spadá i dnešní čtení z evangelia Janova. Je zasazeno do tzv. „svatého týdne", tedy do období mezi Ježíšovým slavnostním vjezdem do Jeruzaléma a jeho ukřižováním a vzkříšením. Ježíš zjevně ví, kam směřuje jeho cesta. A něco z toho, jak to prožíval, je nám v evangeliu poodhaleno. Ježíš je nám v tomto příběhu lidsky velice blízký. Svěřuje se v něm se svou úzkostí, kterou prožívá, ale i se zápasem o to jít Boží cestou navzdory utrpení, které ho čeká.

1. Má duše je sevřena úzkostí

Nestává se to příliš často, že by nám evangelisté dávali nahlédnout do vnitřního, duševního života Pána Ježíše. Tím více jsou nám tyto zprávy vzácné. Přibližují nám, že Ježíš byl také plně člověkem. Jedním z nás. Můžeme se s ním lépe identifikovat. Je nám díky tomu nějak lidsky bližší. Ježíš vjel do bran Jeruzaléma oslavovaný jako Mesiáš. Zástupy mu provolávaly: *„Hosanna, požehnaný, jenž přichází ve jménu Hospodinově, král izraelský"* (12,13). Vše se tedy zdá být na dobré cestě. Vypadá to, že se konečně pohnuly ledy. Po dlouhém období nejistoty a dohadů lidí, kým ten Ježíš vlastně je, to on dává konečně najevo. A to už zcela nezakrytě. Pro Ježíšovy učedníky to musela být průlomová chvíle. Konečně se Ježíš veřejně hlásí k poslání Mesiáše. Nového krále Izraele. Krátce nato ovšem Ježíš najednou mluví o zrnu, které aby vydalo užitek, musí padnout do země a zemřít. A pak se svěřuje s úzkostí, kterou prožívá: *„Nyní je má duše sevřena úzkostí"* (v. 27). Cesta tohoto krále bude jiná, než si asi všichni kolem představovali. Přináší Ježíši sevření srdce úzkostí.

Jan nezachytil Ježíšovu modlitbu v Getsemanské zahradě. Ale toto je vlastně jakási obdoba. V Getsemanské zahradě Ježíš svádí urputný vnitřní zápas. Prosí svého Otce v nebi, jestli by bylo možné, aby jej minul ten kalich utrpení, který by měl pít. Chce u sebe mít tři nejbližší učedníky – Petra, Jana a Jakuba. Ale ti usínají a Ježíš je ve svém zápase lidsky osamocen. Jan tento příběh nezachycuje, ale místo něj je tam ten náš dnešní text, který obsahuje podobné motivy. Ježíš se svěřuje s bytostnou úzkostí z toho, co jej čeká. Také v Getsemane řekl: *„Má duše je smutná až k smrti. Zůstaňte zde a bděte se mnou!"* (Mt 26,38). A slyšíme i náznak té alternativy: *„Mám snad říci: Otče, zachraň mě od této hodiny?"* (v. 27).

Můžeme mít představu Ježíše jako Pána nad živly, nad nemocemi a démony, jako neohroženého hrdinu, který vyhání kupce z chrámu a staví se proti náboženské garnituře, jako toho, kdo si ví vždy a se vším rady, na všechny pasti a léčky odpovídá pohotově a odzbrojuje protivníky. Ano, i to bylo součástí Ježíšovy osobnosti. Ale vidět jenom to, mohl by se mám zdát i dosti vzdáleným, jako by se nacházel někde úplně jinde, na jiné rovině, než býváme my. Jako by byl „nadlidský". Ale ten náš dnešní příběh nám ukazuje, že Ježíš byl plně lidským. Ano, Boží moc v něm působila mocné činy. Ale přece byl také i plně lidský. Věděl dobře, co je hluboký zármutek až k smrti, věděl, jaké to je, když je duše člověka sevřena úzkostí. Prošel si těmito prožitky a emocemi se vším všudy. Jeho lidství tedy nebylo jen iluzorní, jak to někteří tvrdili. Bylo reálné a autentické.

Na začátku Janova evangelia čteme, že Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. To tajemné odvěké slovo Boha, které bylo u něho a které bylo zároveň Bohem, se stalo plně člověkem, tělem. Přiblížilo se nám, identifikovalo se s námi. A díky tomu se my můžeme identifikovat a propojit s ním. Ježíš, Logos, Slovo, Syn Boží, vstoupil plně do našeho lidství. A tím pozvedá lidství k Bohu. Bůh má skrze Krista plnou účast na lidství. A my skrze víru v Krista můžeme mít účast na tom božském. Je v tom mnoho nadějného i pro naše obyčejné lidské prožitky strachu, smutku, úzkostí atd. Smíme vědět, že ani Božímu Synu nebyly cizí. Přijal lidský zármutek a úzkost, prožil jej jako my. Bůh se nám v Kristu stal blízkým, vpravdě bratrem, jedním z nás. Proto ani naše zármutky a úzkosti mu nejsou cizí. Je v nich spolu s námi na jedné lodi.

2. Otče, oslav své jméno

Z Ježíšova úzkostného zápasu se nakonec rodí přitakání Boží vůli: *„Mám snad říci: Otče, zachraň mě od této hodiny? Vždyť pro tuto hodinu jsem přišel. Otče, oslav své jméno!"* (v. 27-28). Opět zde vidíme ozvuk getsemanského zápasu, kde Ježíš sice žádá, aby nemusel pít z kalicha utrpení, ale nakonec vždy dodává:

Ale ne jak já chci, ale jak ty chceš. Na jednom místě v Janově evangeliu Ježíš říká, že jeho pokrmem je činit Boží vůli. Byl tak bytostně napojen na svého Otce v nebi, že by „hladověl", kdyby nešel jeho cestou. Jít Boží cestou je pro něj právě tak nezbytné, jako je pokrm nezbytný pro tělo. A přece ani pro Ježíše nebylo přijetí Boží vůle nějakým automatismem. I v tom je nám blízkým. Mnohdy obecně toužíme jít Boží cestou. Ale přece je ta Boží cesta někdy nesnadná, těžká, leká nás, staví nás před překážky a výzvy, na které se jednoduše necítíme. A tehdy vnitřně zápasíme. Vzpomeňme si na to, co říká Ježíš Petrovi: *„Když jsi byl mladší, sám ses přepásával a chodil jsi, kam jsi chtěl; ale až zestárneš, vztáhneš ruce a jiný tě přepáše a povede, kam nechceš"* (J 21,18). Boží cesta nás někdy vede tam, kam nechceme. Vede nás třeba odhodlat se k rozhovoru, kterého se bojíme nebo přijmout nějaký úkol v životě, na který se necítíme, nebo učinit nějaké rozhodnutí, které nebude lehké, či přijmout nějakou bolest v životě. Jsou zkrátka chvíle v životě, kdy nám jaksi nejde přes rty to vyznání: „Buď vůle tvá". Ani pro Ježíše to nebylo snadné. V nočním čase v zahradě zápasí, hledá, prosí o jinou cestu. Ale jiná cesta není. Dokáže ji přijmout? Evangelisté zmiňují, že to byl tak urputný vnitřní boj, že *„jeho pot kanul na zem jako krůpěje krve"* (Lk 22,44).

A bývají to jistě ty nejdůležitější chvíle v životě víry, které nás posouvají ve vztahu k Bohu v duchovním životě dál – když musíme něco překonat, překousnout a přijmout, i když je to těžké. Dokud jde naše cesta plynule vedle cesty Boží, když nenarážíme na žádný odpor, pak se nám zdá život víry jednoduchý, bezproblémový, bezmračný. Ale když se Boží cesta s tou naší někde zkříží, tam nastává čas zkoušky. A Boží cesty se s těmi našimi skutečně někdy kříží. Jsou to chvíle, kdy jde Boží cesta proti našim představám, touhám a plánům, kdy zkrátka přijde něco, co si bytostně nepřejeme, co nechceme, co odmítáme. A my to máme přesto přijmout. Jsou to chvíle, kdy jsme rozrušeni, bouříme se, utíkáme, bojujeme, pereme se. Někdy se nám to může zdát skoro až nemožné. Jak se cítil Abraham, když měl obětovat svého jediného syna? Jak se cítil Mojžíš, když se dozvěděl, že nikdy nevstoupí do zaslíbené země, do které s mnohým utrpením vedl Izrael? Jak se cítil těžce nemocný král Chizkijáš, když mu prorok Izajáš přišel oznámit: *„Udělej pořízení o svém domě, protože zemřeš, nebudeš žít* (2Kr 20,1)? Když cesty Boží zkříží naše představy, touhy a plány, nebývá nám lehko. A někdy to mohou být skutečně tvrdé rány, které dopadnou a neptají se, zda mohou vstoupit. Příkladem je v tom třeba Jób. A tak to skutečně není vždycky jednoduché vyznat: Buď vůle tvá. Pořád tam někde máme vzadu ukrytu: Buď vůle tvá, ale ať je to ta moje.

Ale Ježíš nám zde poodkrývá jedno duchovní tajemství. Totiž to, že když nakonec přece, třeba i po vnitřním zápase, dokážeme Boží vůli přijmout, ať už je jakákoliv, přináší to zvláštní prvek – **oslavení**. Když mluvíme o slávě, o oslavení, máme obvykle jinou představu než přijetí něčeho těžkého. Slávu máme spojenu naopak s nějakým triumfem, nikoliv s porážkou. A přijmout něco těžkého může působit jako porážka. Co slavného je na tom, že Abraham má obětovat syna, Mojžíš zemře před branami cíle, kam šel 40 let, nebo že Chizkijáš onemocní a zemře? Co slavného je na tom, že Kristus bude zrazen, odsouzen, bičován a ukřižován? Slávu přisuzujeme vítěznému vojevůdci nebo sportovnímu týmu, který vyhrál mistrovství. Ale Ježíš přesto mluví o své cestě, na které cítí úzkostné sevření, jako o cestě k oslavení. Ne k oslavení sebe sama, ale k oslavení od Boha.

Je v tom tedy vždy cosi slavného, když se člověk dokáže pokořit pod Boží ruku a přijmout jeho vůli. Neznamená to slávu v očích světa. Ta je orientována jinak. Ale znamená to oslavení od Boha. Však se také Bůh k Ježíšovu pokoření přiznává: *„'Otče, oslav své jméno!' Z nebe zazněl hlas: 'Oslavil jsem a ještě oslavím'"* (v. 28). Stojíme na začátku velikonočního týdne. Připomínáme si slavností vjezd Pána Ježíše do Jeruzaléma. Bylo to slavné, zástupy jásaly. Ale to největší oslavení Krista vidíme v jeho cestě skrze kříž ke vzkříšení. K meditaci do velikonočního času si můžeme odnést slovo Modlitby Páně – *„Buď vůle tvá"*. Nebo také Ježíšovo slovo: *„Ale ne, co já chci, nýbrž co ty chceš."* To jsou směrovky vedoucí do Boží slávy.

Květná neděle 14.4.2019, Sbor CB Praha 3, M. Žemlička